

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Hoeve Blauwe Toren (Roeselare, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2021A396
Januari 2021

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksoopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	9
1.3	Werkwijze en strategie.....	10
1.3.1	Methode.....	10
1.3.2	Fysisch geografische situatie	10
1.3.3	Historische context en bekende archeologie vindplaatsen.....	10
1.3.4	Archeologische indicatoren.....	11
1.3.5	Verstoringshistoriek	11
1.4	Assessmentrapport.....	12
1.4.1	Introductie tot het projectgebied	13
1.4.1.1	Ruimtelijke situering	13
1.4.1.2	Geplande werken.....	14
1.4.2	Fysisch geografische en geologische situatie	17
1.4.2.1	Landschappelijke situering	17
1.4.2.2	Tertiaire lithostratigrafie	21
1.4.2.3	Quartaire lithostratigrafie.....	22
1.4.2.4	Bodemvormingsprocessen	23
1.4.3	Historische en archeologische voorkennis	24
1.4.3.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden.....	24
1.4.3.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	32
1.4.3.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	33
1.4.3.4	Huidige gebruik en verstoringen	37
1.5	Synthese.....	40
2	Bibliografie.....	42

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).	8
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 5: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	16
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	18
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	18
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 10: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).	20
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).	21
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).	22
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	23
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).	24
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de archeologienota's binnen een straal van 1 km (Bron: Geopunt).	30
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	34
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	34
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	35
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).	35
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de loopgravenkaart, december 1917 (Bron: Memory Maps - Roeselare 10-20SE2-3A-171217).	36

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).	36
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	37
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).	38
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).	38
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).	39
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	39

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....	7
---	---

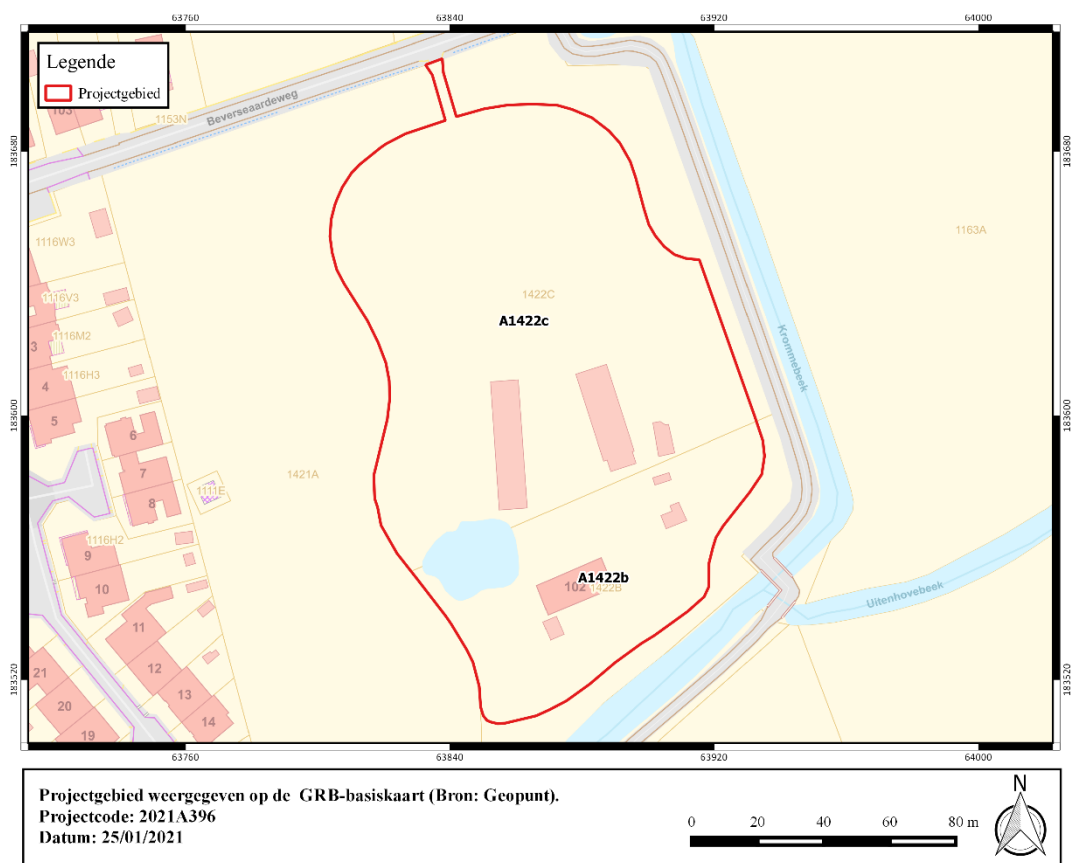
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

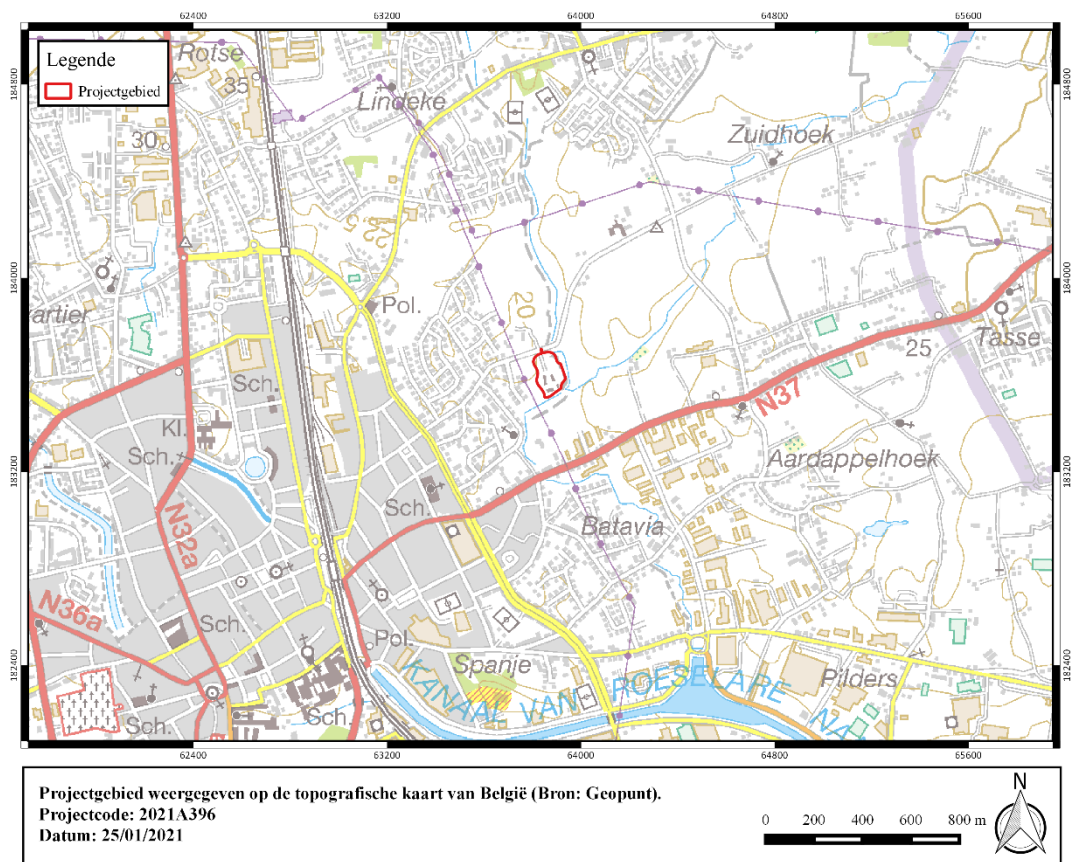
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Roeselare
	Deelgemeente	/
	Postcode	8800
	Adres	Beverseaardweg 102 8800 Roeselare
	Toponiem	Hoeve Blauwe Toren
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 63712 Y _{min} = 183500 X _{max} = 64022 Y _{max} = 183716
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Roeselare, Afdeling 1, Sectie A, nr's 1422c en 1422b Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van de bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als bosgebied, deels in een zone bestemd als agrarisch gebied. Na overleg met Stad Roeselare is beslist dat dit bosgebied moet beschouwd worden als woongebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 1,65 ha; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Roeselare Hoeve Blauwe Toren werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en de verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen

1.3.3 Historische context en bekende archeologie vindplaatsen

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek. De recente onderzoeken die voortvloeiden uit archeologienota's zijn geraadpleegd via loket.onroerend.erfgoed.be.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische bronnen, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen die zowel via Geopunt als via het Nationaal Geografisch Instituut (Cartesius) ter beschikking worden gesteld. Bijkomende cartografische bronnen zijn waar relevant bekomen via verder archiefonderzoek.

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971, ter beschikking gesteld via Geopunt.

1.4 Assessmentrapport

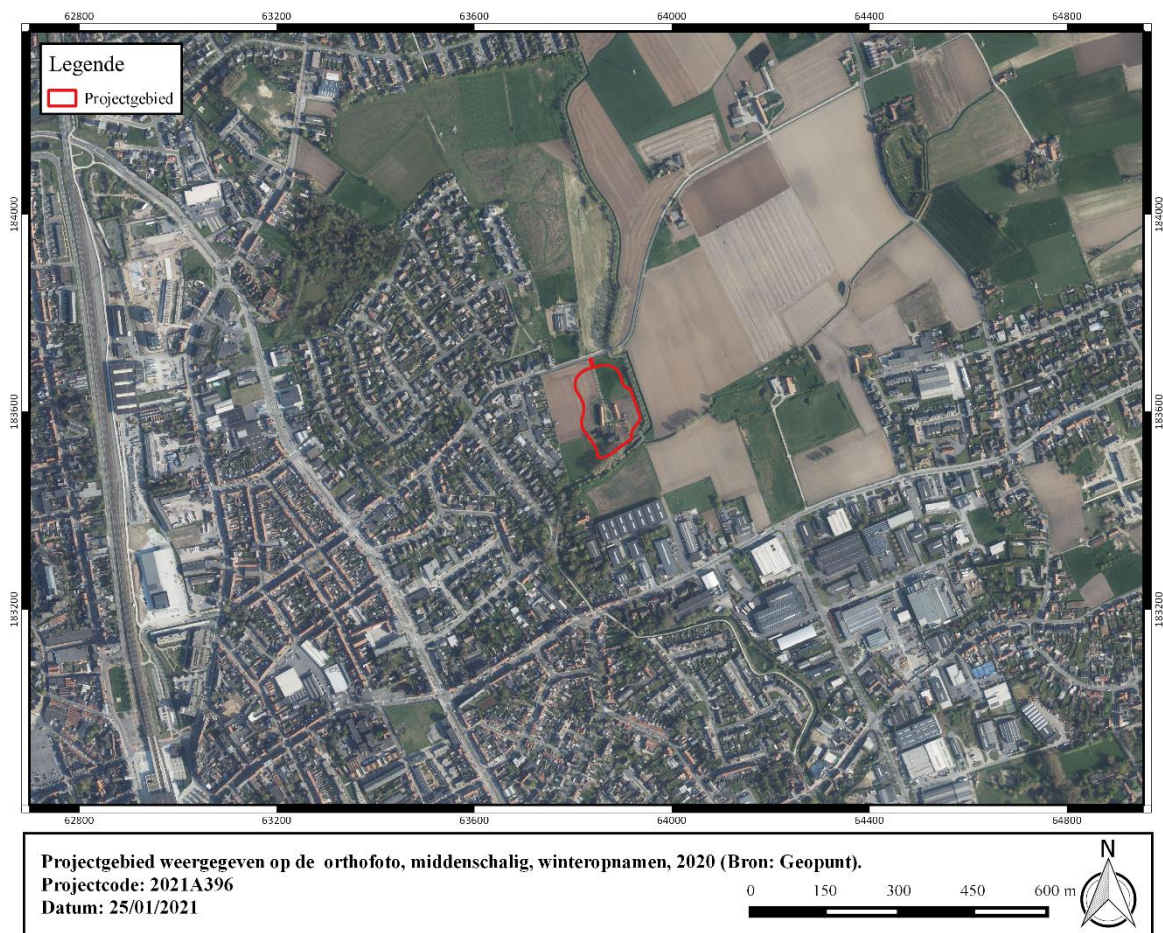
Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Introductie tot het projectgebied

1.4.1.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Roeselare, in de provincie West-Vlaanderen. Roeselare is gelegen in zandlemig Vlaanderen aan de industriële Mandelas. Het plangebied zelf sluit ten noorden aan bij de Beverseardweg. Langsheen de zuid- en oostzijde loopt de Krommebeek. Parallel met deze beek loopt een wegenis. De stadskern van Roeselare (Markt) situeert zich ca. 1,9 km ten zuidwesten.

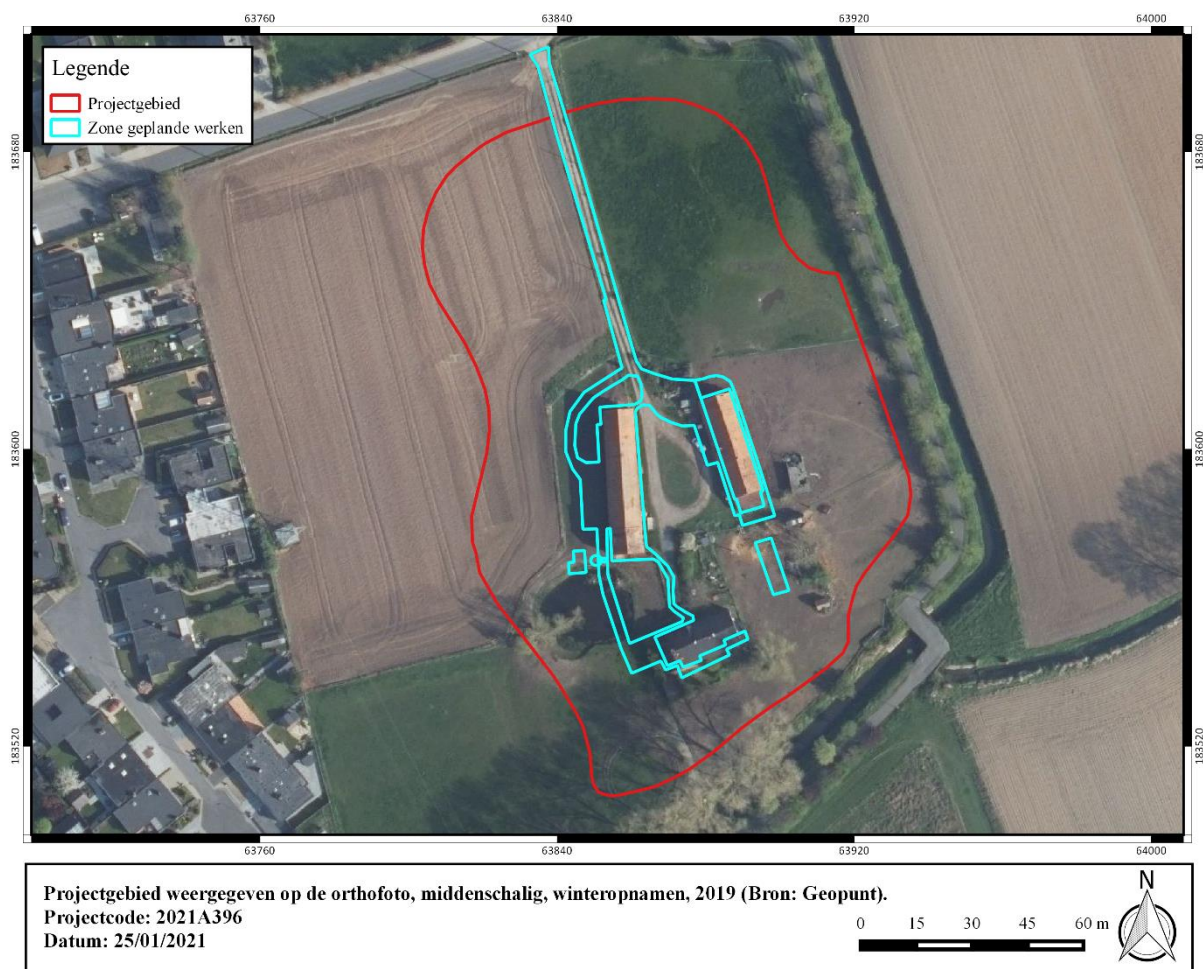

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Geplande werken

1.4.1.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 1,65 ha. Binnen de projectgrenzen situeren zich drie gebouwen die samen de Hoeve Blauwe Toren vormen. Binnen de contour van de geplande bodemingrepen (geplande groenzone buiten beschouwing gelaten) situeert zich een gebouw met een footprint van 300 m². Het nieuwe gebouw zal op quasi dezelfde plaats gerealiseerd worden. De geplande werken vallen tevens samen met de bestaande inrit. De bestaande oprit is een karrespoor met een dunne laag steenslag. De rest van de zone waar werken worden voorzien bestaat uit gras.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2.2 Ontworpen toestand

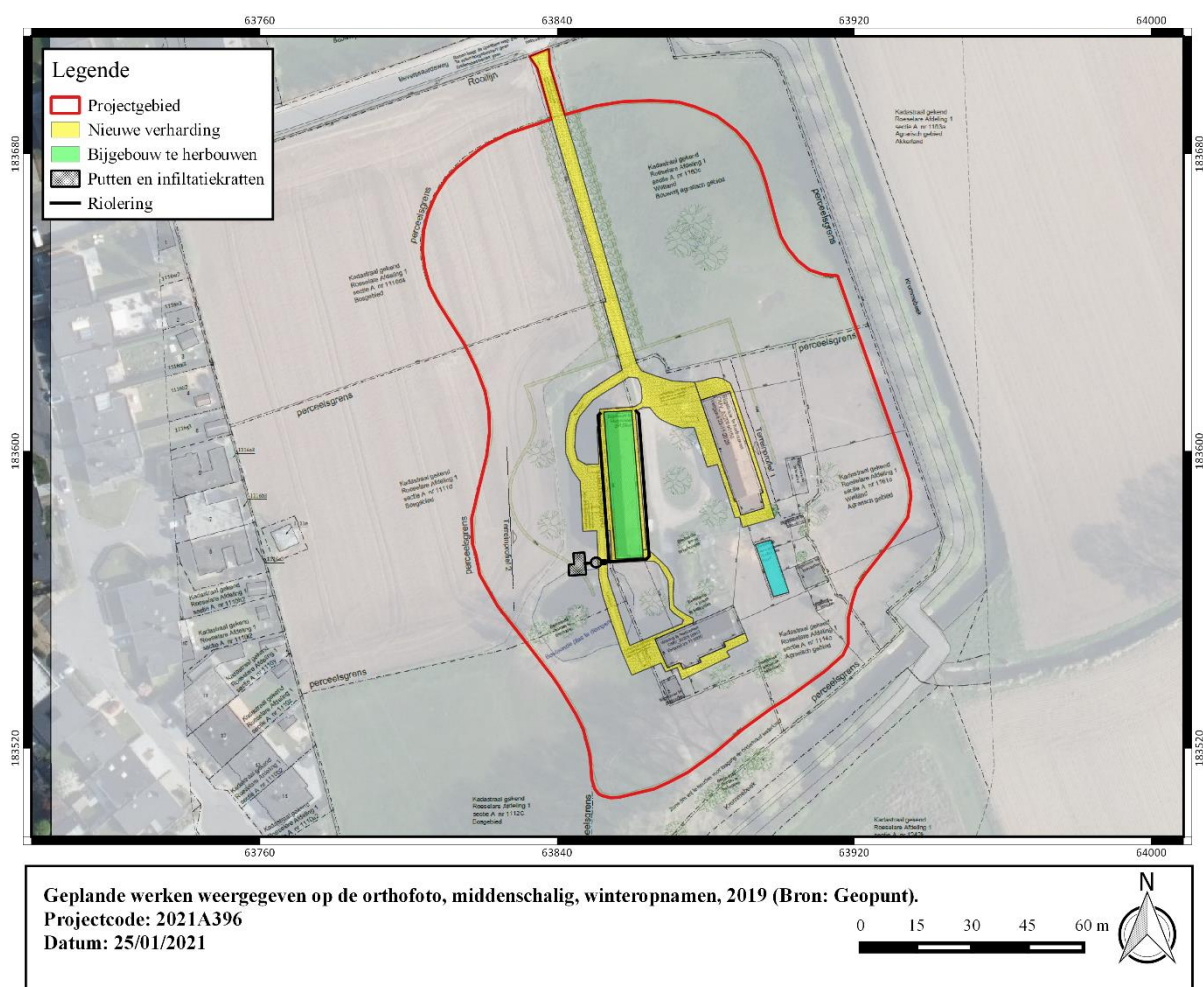
De opdrachtgever plant de renovatie van een bijgebouw en omgevingsaanleg ter hoogte van hoeve De Blauwe Toren te Roeselare.

De renovatie voor de bestaande woning en bijgebouw zijn reeds gegund. Deze archeologienota wordt toegevoegd aan een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag voor de herbouw van het westelijk bijgebouw. Deze voormalige schuur zal in de toekomst fungeren als berging, fietsenberging en garage en zal aldus geen landbouw-gerelateerde functie meer hebben. Omwille van de verslechterde staat van de schuur is beslist deze volledig te slopen en opnieuw op te bouwen. De nieuwe schuur zal quasi dezelfde footprint hebben als de te slopen schuur. De voorziene oppervlakte bedraagt ca. 300 m². De schuur wordt gefundeerd door middel van sleuffunderingen tot vorstvrije diepte (ca. 90 cm-mv) en een vloerplaat (ca. 50 cm-mv). Rondom de nieuwbouw zal nieuwe riolering aangelegd worden die zal aansluiten op nieuwe putten en infiltratiekratten. Voor de nieuwe riolering wordt een sleuf uitgegraven van ca. 50 cm breed en 75 cm diep. De putten (ca. 7 m²) zullen aangelegd worden tot een diepte van ca. 2,5 m-mv, de infiltratiekratten (ca. 22 m²) tot een diepte van ca. 1,5 m-mv.

Rondom de nieuwe gebouwen zal verharding aangelegd worden over een oppervlakte van ca. 1284 m².

In het zuidelijk terreindeel plant de opdrachtgever de realisatie van een zwembad over een oppervlakte van ca. 65 m². Voor dit zwembad dient een bodemingreep gerekend te worden van ca. 2 m-mv. De rest van het plangebied zal worden ingericht als tuinzone. Hier zal de bodemingreep max. 25 cm-mv bedragen.

Figuur 5: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.4.2 Fysisch geografische en geologische situatie

1.4.2.1 Landschappelijke situering

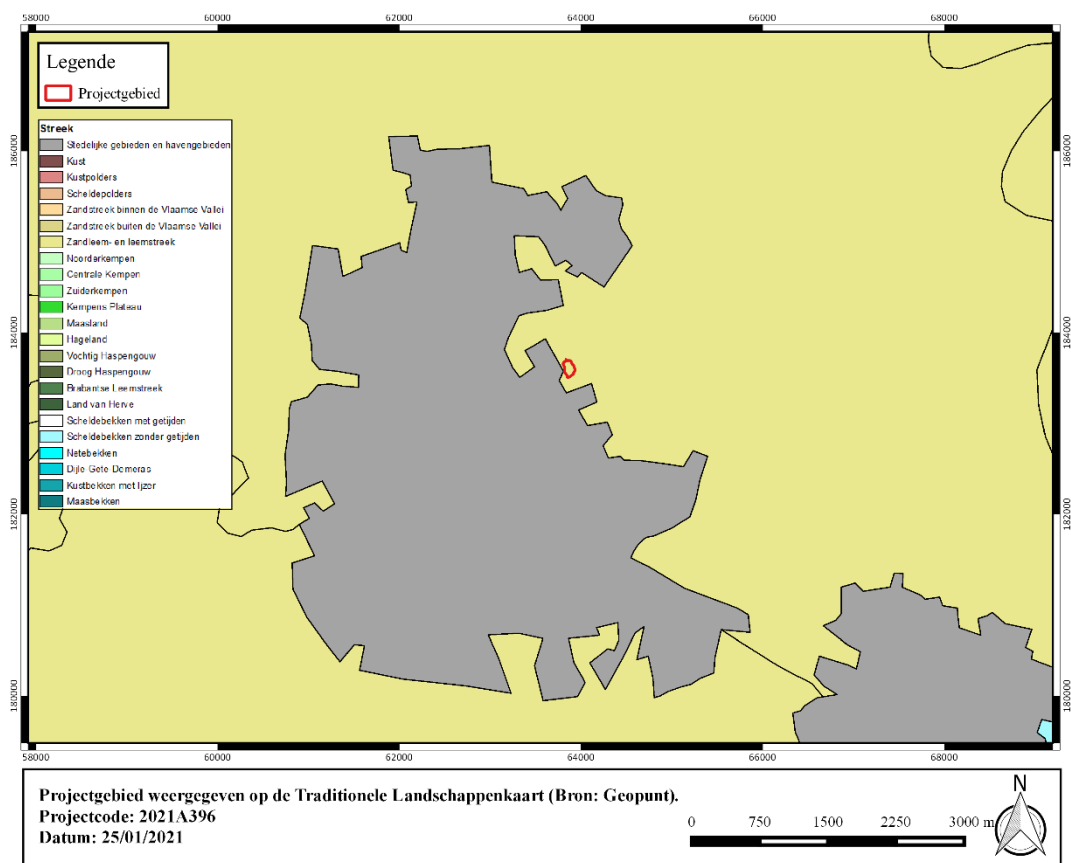
Het plangebied is gelegen op de zuidelijke flank van het plateau van Lichtervelde-Hoogde die maximale hoogtes bereikt tot 49 m TAW. Het plateau van Lichtervelde-Hoogde en de heuvelrij van Klerken-Staden en Geluveld vormen de scheidingskam tussen het Ijzer- en het Leiebekken. Het plangebied is gelegen op de overgang van dit plateau richting de Mandelvallei. De Mandelvallei maakt oorspronkelijk deel uit van de Vlaamse Vallei die morfologisch gekenmerkt wordt door een relatief vlak reliëf. Tijdens de beginfase van het Peniglaciaal hebben zowel de Leie als de Mandel een grote laterale uitbreiding gekend waardoor de volledige breedte van de vallei werd ingenomen. Aan dit sedimentatiepatroon komt een eind in het Tardiglaciaal dat wordt gekenmerkt door een beduidende klimaatsverbetering, op enkele koude fases na. Belangrijk is een hervatting van fluviatiele activiteit met in een eerste fase een uitschuring van de huidige valleien. De rivieren nemen een meanderend patroon aan waarbij zowel Leie als de Mandel een underfit river worden die in een bovenmaatse vallei vloeit. De Mandelvallei vormt dus het overmaatse (500 à 700 m brede) subseculaire zijdal van het Leiedal tussen Oostrozebeke en Roeselare. Het plangebied situeert zich vermoedelijk precies ten noorden van dit brede oorspronkelijke alluvium.

De afwatering in de omgeving van het plangebied gebeurt aldus vanaf het noordelijk gelegen plateau richting de Mandelvallei. De waterlopen in de omgeving van het plangebied zijn dan ook in essentie noord-zuid georiënteerd. Het plangebied is gelegen binnen de beekvallei van de Krommebeek. Op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen is duidelijk te zien hoe de Krommebeek zich insnijdt in de zuidelijke helling van het plateau. Precies ten oosten van het plangebied vloeien de beekvalleien van de Krommebeek en de Uitenhovebeek samen. De Krommebeek heeft een opvallend brede vallei. Allicht heeft de huidige vallei van de Krommebeek zich gedurende het holoceen in de brede paleovallei van de waterloop ingesneden. Het hoogtemodel doet tevens vermoeden dat de Krommebeek oorspronkelijk een vlechtend patroon had, waarbij een aantal van de oorspronkelijke rivierarmen thans verdwenen zijn. Precies ten westen van het plangebied lijkt een 'eiland' aanwezig te zijn die door twee armen van de Krommebeekvallei is omgeven.

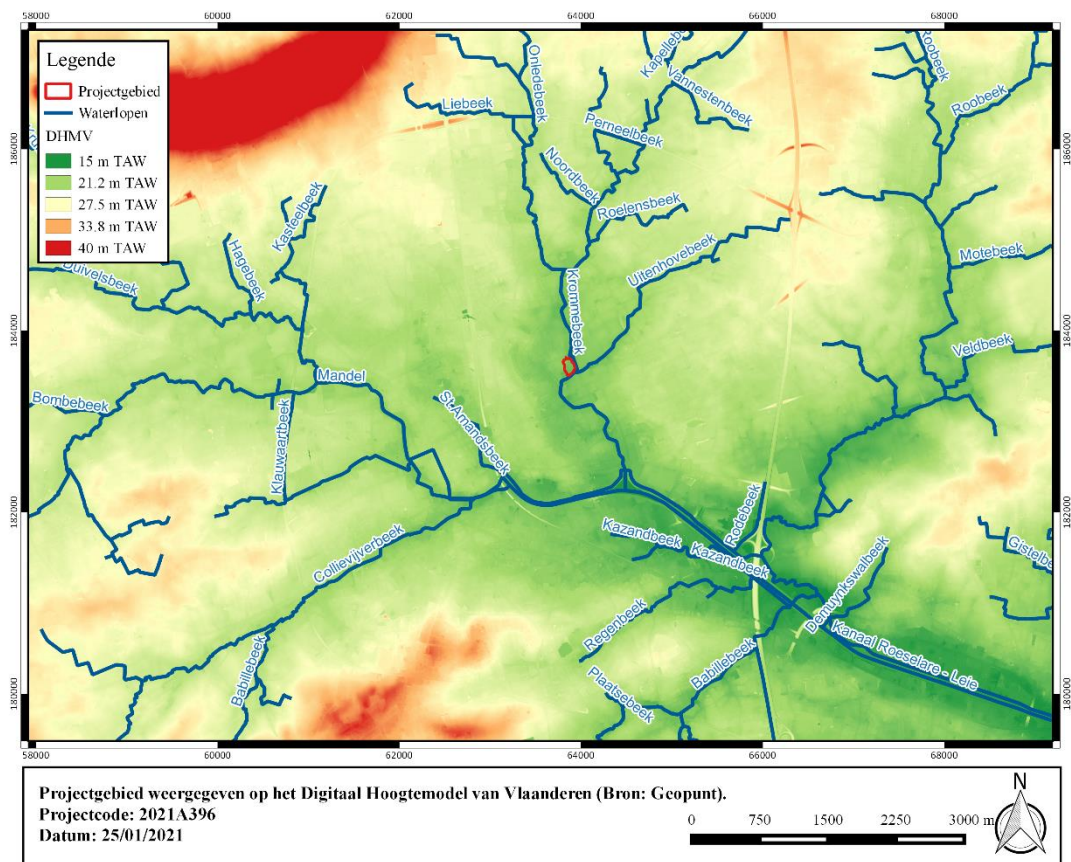
Het plangebied is gelegen op de oostelijke rand van dit eiland, op een hoogte van ca. 18.8 – 20.2 m TAW. Het landschappelijk kader binnen een beekvallei doet vermoeden dat er een zekere mate van reliëfwijziging noodzakelijk is geweest voor de realisatie van de hoeve waarvan zich tot op heden een restant binnen de projectgrenzen situeert. Ook de realisatie van de waterhoudende grachten heeft ongetwijfeld een impact uitgeoefend. De impact van de antropogene maaiveldwijzigingen op de bodemgesteldheid binnen de projectgrenzen is op basis van de beschikbare gegevens niet te achterhalen.

Hydrografisch is het plangebied gelegen in het Leiebekken (deelbekken: Mandel).

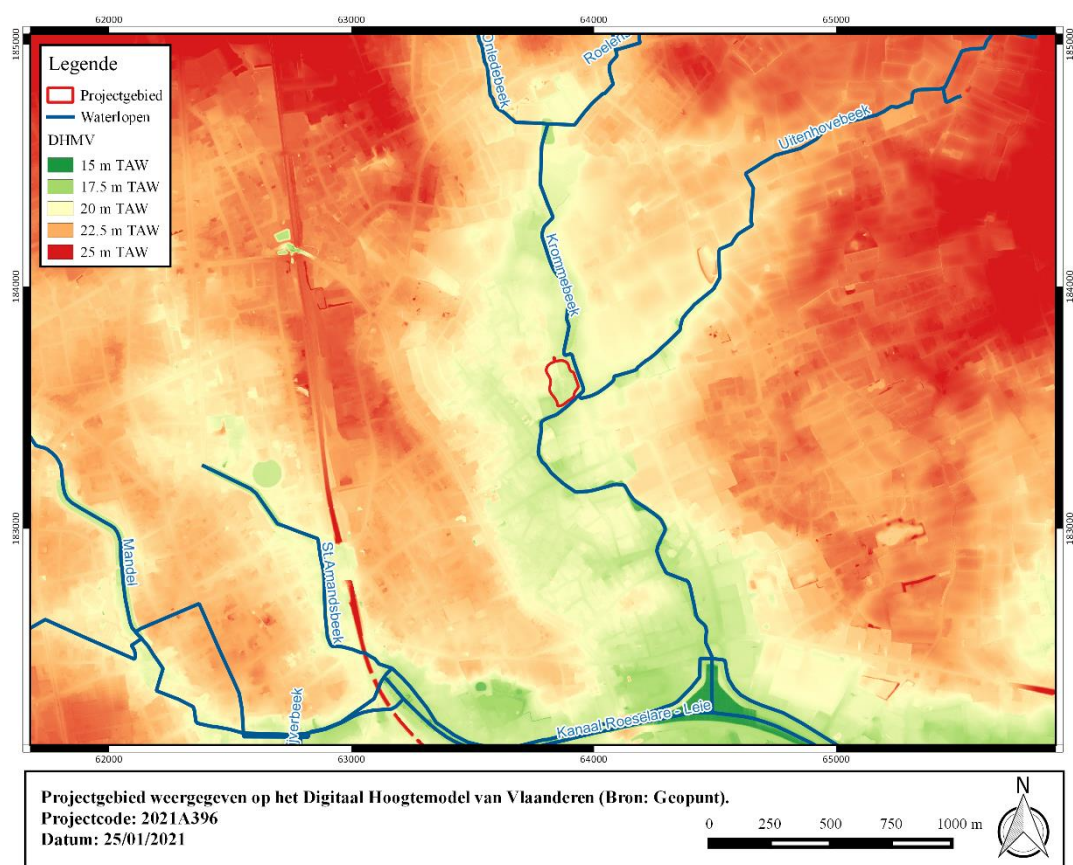

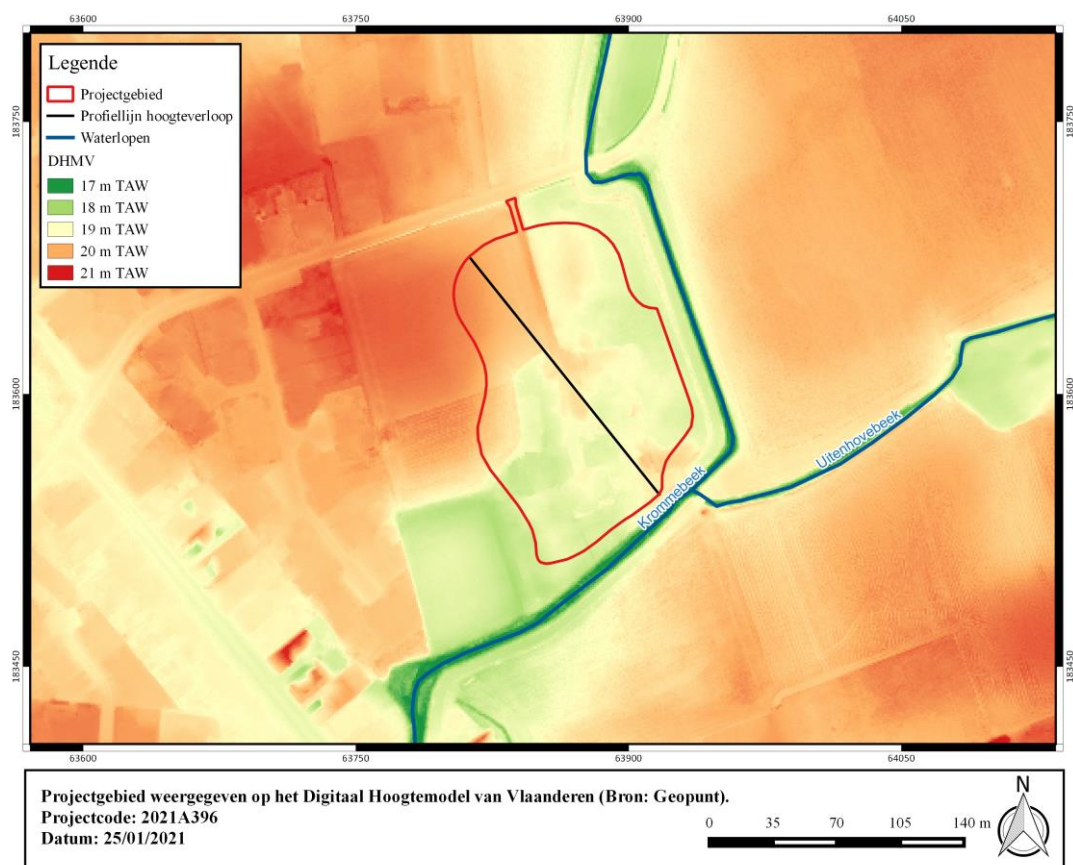
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

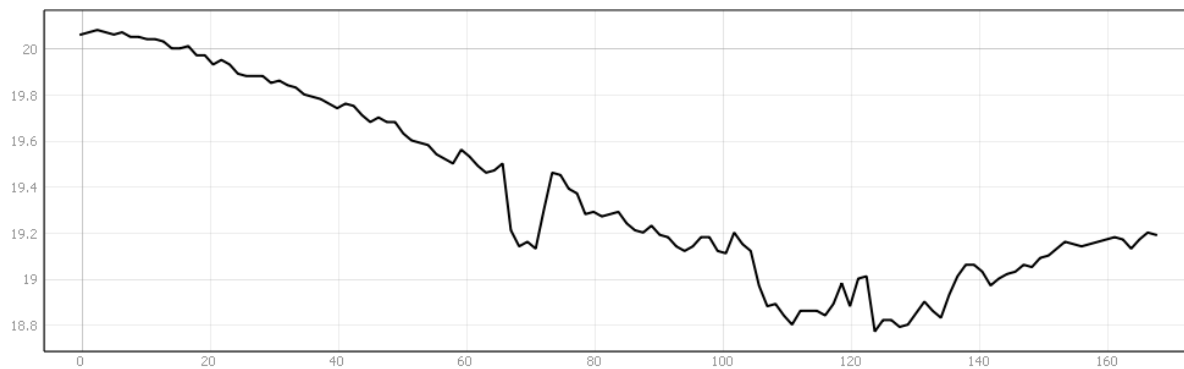

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

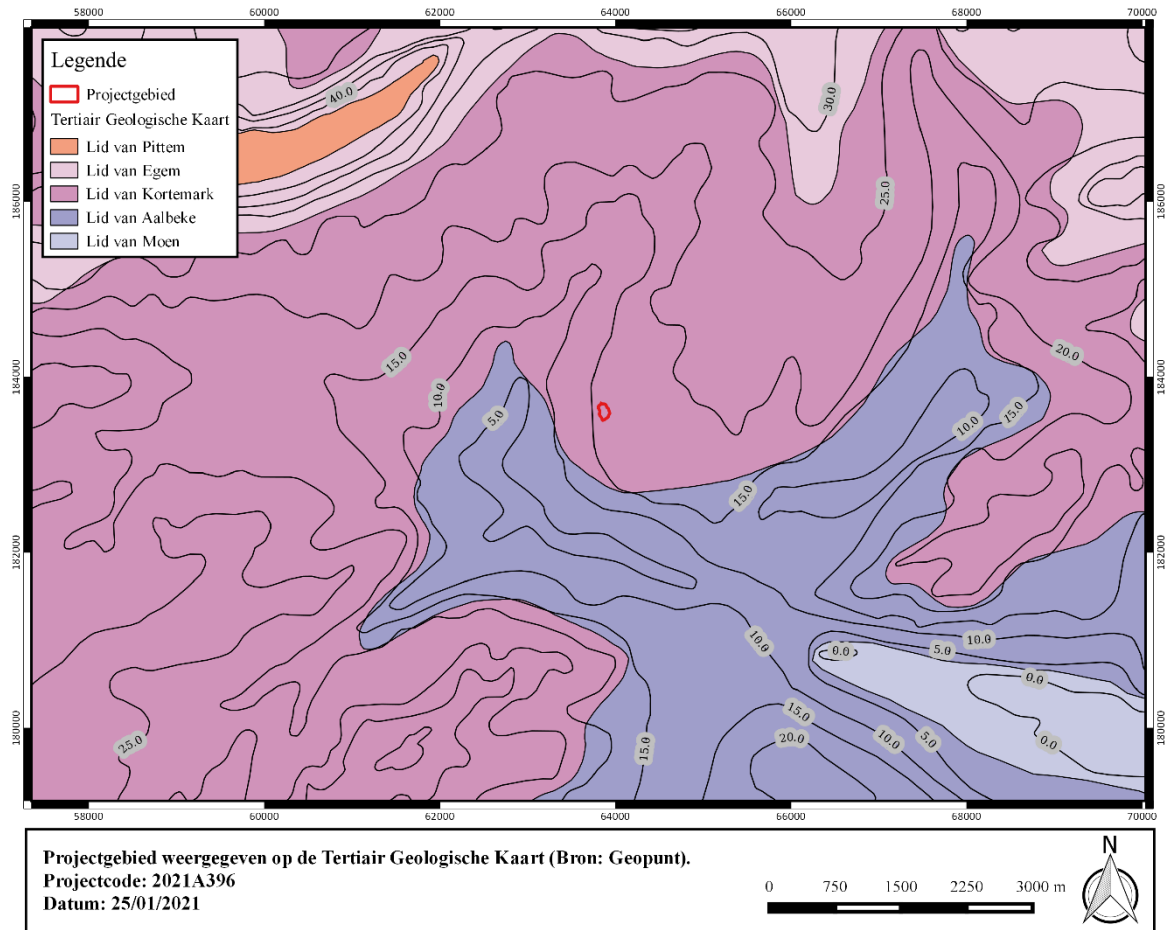

Figuur 10: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).

1.4.2.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Kortemark (Formatie van Tielt)**. De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment.

Het oudste lid is het Lid van Kortemark en bestaat uit horizontaal gelamineerd fijn zandig grof silt en kleiig-siltig zeer fijn zand. Het is afgezet in de overgangszone tussen de buitenkust en de open shelf.

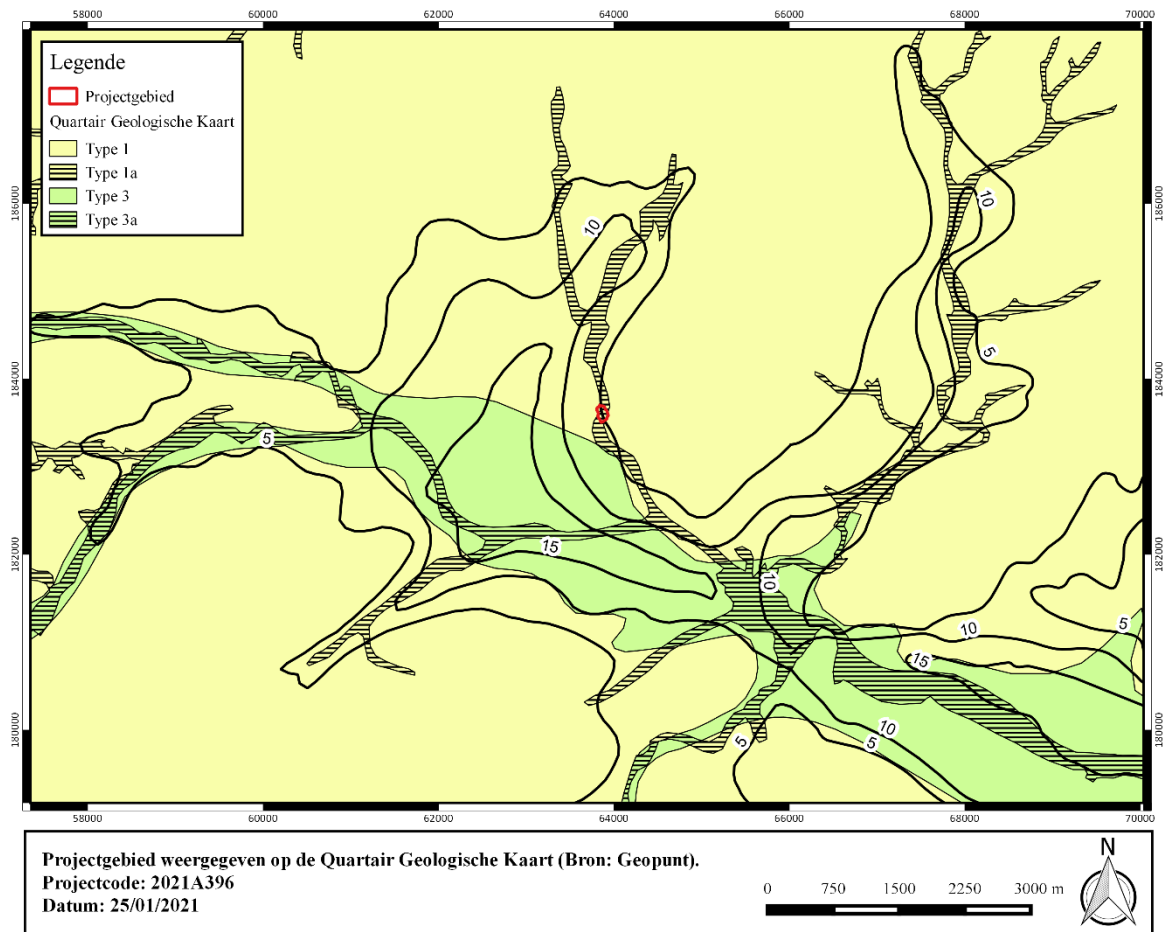

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Quartaire lithostratigrafie

Het **Type 1a** bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. Deze fluviatiele afzetting is mogelijk aanwezig. Hierboven is een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen aanwezig (zand tot zandleem). Deze eolische afzetting kan hellingsafzettingen van het Quartair bevatten en kan mogelijks afwezig zijn. De top bestaat uit een fluviatiele afzetting (organochemisch en perimarien inclusief) van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal.

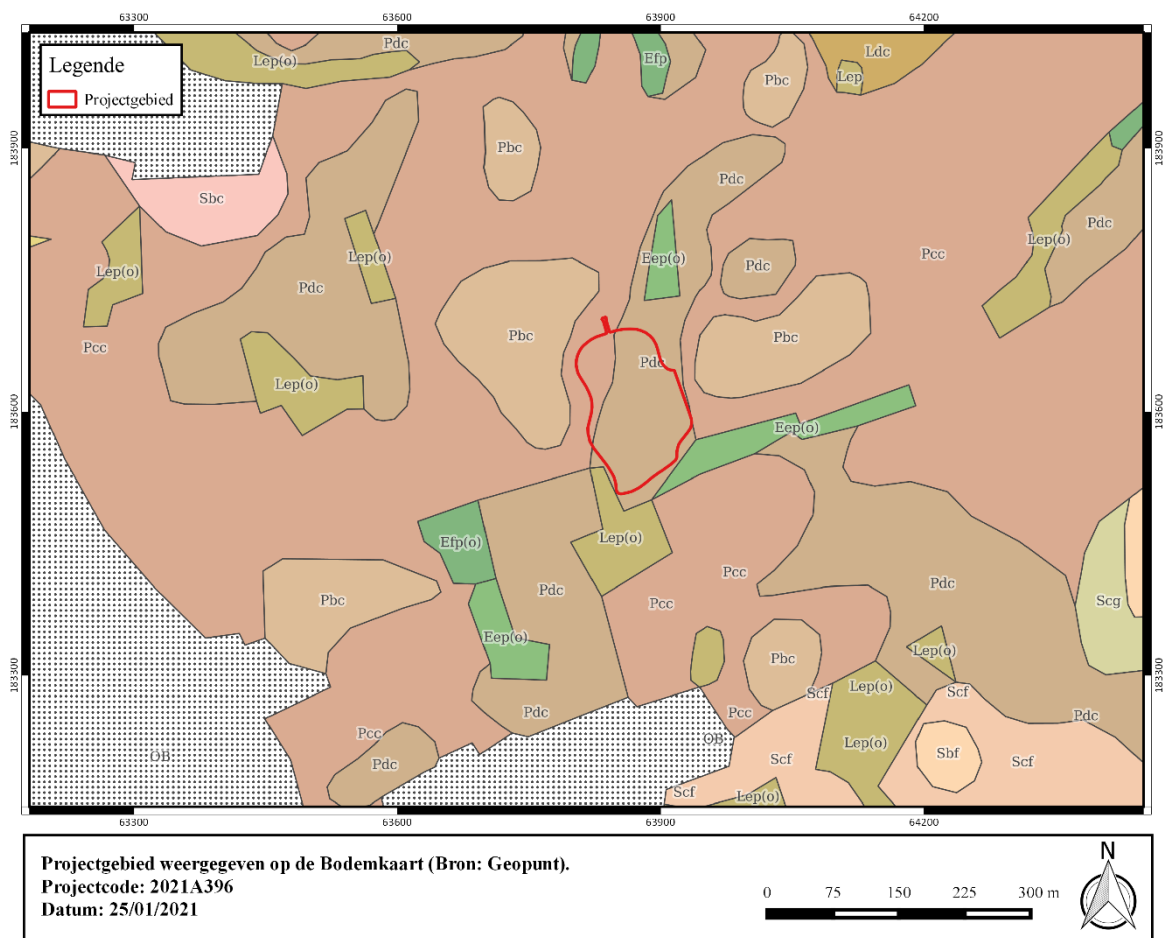

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Bodenvormingsprocessen

Het bodemtype **Pbc** is een droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De Ap is 25-50 cm dik, matig humeus en donker grijsbruin. De textuur B komt voor tussen 90 en 120 cm diepte en is verbrokken. Roestverschijnselen komen voor tussen 90 en 120 cm.

Het bodemtype **Pcc** is een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze bodem heeft een 25-30 cm dikke grijsbruine bouwvoor en is goed humeus. Door in cultuurname is een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap waaronder een bruingele overgangshorizont voorkomt van 20-30 cm dik. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80 cm. Veel Pcc gronden zijn beïnvloed door de Tertiair onderliggende formaties welke op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen.

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

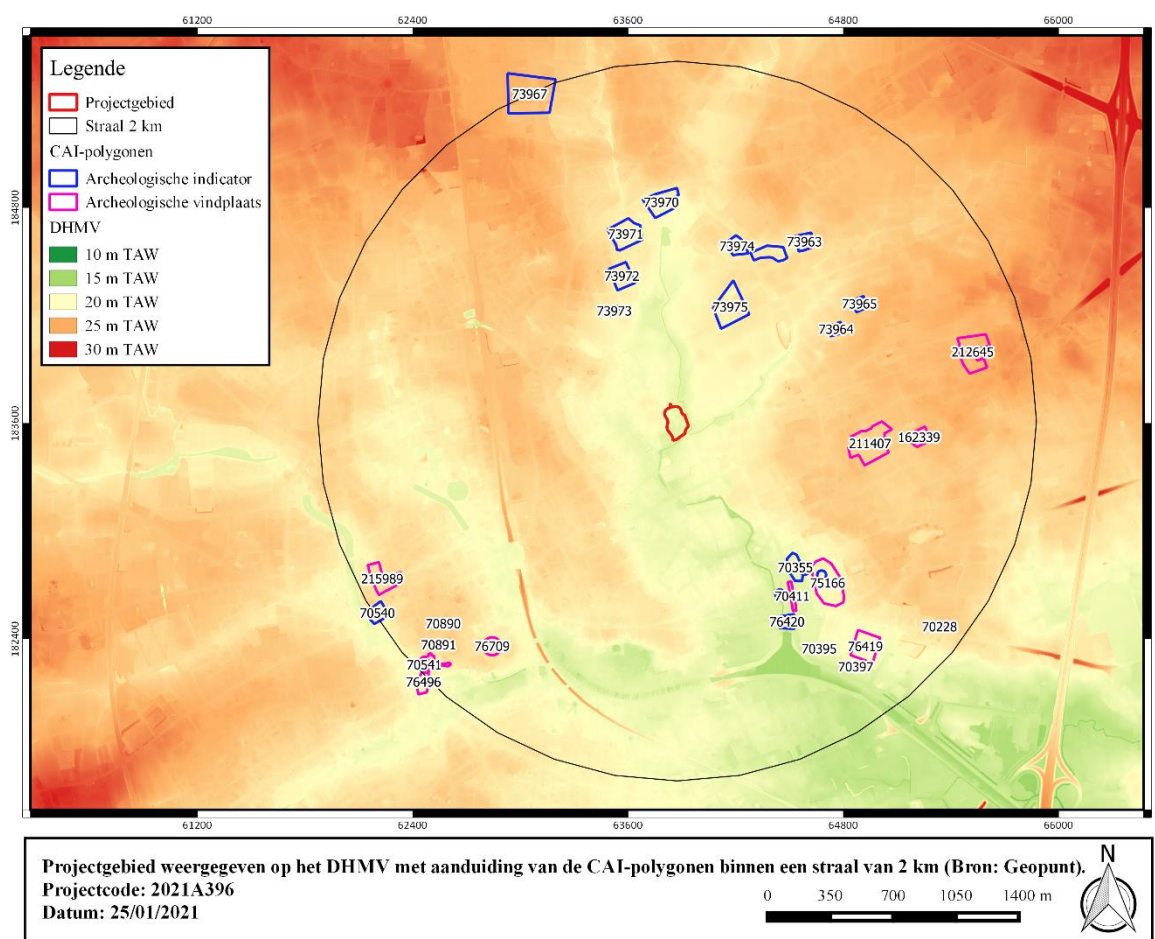

1.4.3 Historische en archeologische voorkennis

1.4.3.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn een ruim aantal vindplaatsen en indicatoren opgenomen in de CAI. Een groot deel hiervan betreft waarnemingen bij werfcontroles die werden gemeld door de Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen. De meerderheid van deze vindplaatsen bevinden zich op de randen van het terras langs de Mandel. De waarnemingen wijzen op bewoning en artisanale activiteiten tijdens de Romeinse periode en bewoning in de (vroeg) middeleeuwen. Bij werken aan het bedrijventerrein Haven de Pilders werden naast resten van Romeinse houtbouw en metaalbewerking eveneens artefacten gerecupereerd die te plaatsen zijn in het mesolithicum. Recentere proefsleuvenonderzoeken brachten voornamelijk resten van laatmiddeleeuwse en vroegmoderne landindeling aan het licht.

CAI-polygonen binnen een straal van 2 km

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

70411	Controle van werken (1986); NK: 150 m Midden-Romeinse tijd: steen- en pannenbakkerij. De dakpanoven ligt ten noorden van de kleiwinningskuil, op een hogergelegen zandrug. De bovenbouw van de oven is niet gevonden. De vloer van de (cirkelvormige) stookkamer was wel gedeeltelijk bewaard. Verder was er een stookgang en een stookplaats. De resten van een holle boomstam werden geïnterpreteerd als tochtregelaar. en zuiden van de dakpanoven werd een concentratie dakpanfragmenten, waaronder veel misbaksels, aangetroffen. In de nabijheid hiervan trof men verbrande aarde aan. Deze vondst werd geïnterpreteerd als kleiwinningskuil, uitgezet in het alluvium van de Mandel en de Kromme Beek. De kuil werd secundair gebruikt als stortplaats voor ovenresten en misbaksels. Bron: Vanbrabant, K. & Goderis, J. 199, Noodonderzoek van een Romeinse dakpanoven te Roeselare In: Romeinendag 27 maart 1997, 20-24.
70889	Controle van werken (1983); NK: 15 m Karolingische periode: aardewerk Late middeleeuwen: aardewerk, bakstenen, tegels, schalie, fragmenten van vakwerk. Nieuwe tijd: keldertje met viertal peilers en houten balken vol met rode en zwarte potten als bloempotten die reeds gedeeltelijk afgebroken waren. Daarnaast werd nog aardewerk aangetroffen. Bron: Westvlaamse archaeologica, 1985, 1: p. 28-36: Goderis, J., Recente Middeleeuwse bodemvondsten uit de stadskern van Roeselare en uit de nabijheid van de oude mandelbedding.
70890	Controle van werken (Goderis, J. 1983); NK: 15 meter Middeleeuwen: wegens de onbetrouwbare context van de vondsten (vermenging van 2 sites) is het niet zeker wat het materiaal is dat van deze site afkomstig is: een (klein) deel van het materiaal dat bij locatie cai 70889 vermeld staat, kan dus ook van deze locatie afkomstig zijn. Bron: Westvlaamse archaeologica, 1985, 1: p. 28-36: Goderis, J., Recente Middeleeuwse bodemvondsten uit de stadskern van Roeselare en uit de nabijheid van de oude mandelbedding.
70891	Opgraving (1979, Goderis); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Belfort funderingen – De Roeselaarse Halle funderingen Nieuwe tijd: Meestal laatmiddeleeuws tot 17de eeuws materiaal, Majolica, Grais, veel 17de eeuwse pijpfragmenten. – bakstenen, tegels, schalie Bron: Westvlaamse archaeologica, 1985, 1: p. 28-36: Goderis, J., Recente Middeleeuwse bodemvondsten uit de stadskern van Roeselare en uit de nabijheid van de oude mandelbedding.
70893	Controle van werken; NK: 15 m Middeleeuwen: oorspronkelijk middeleeuwse kerk waarvan enkel de torenbasis overblijft, opgetrokken in zware moefen. In 1488 werd hij platgebrand door de huurlingen van

	Maximiliaan van Oostenrijk. De oprichtingsdatum is onbekend. Volgens E. de Moreau, zouden de parochies toegewijd aan de H. Michaël in de Karolingische periode (8ste - 9de eeuw) ontstaan zijn. Bron: Westvlaamse archaeologica, 1985, 1: p. 28-36: Goderis, J., Recente Middeleeuwse bodenvondsten uit de stadskern van Roeselare en uit de nabijheid van de oude mandelbedding.
75166	Opgraving (1987-1993); NK: 15 m Mesolithicum: lithisch materiaal. Midden-Romeinse tijd: artisanale zone. Kuil met concentratie van metaalslakken (in verband te brengen met koperverwerking). Daarnaast Romeinse houtbouw met grachtjes en greppels, een gebouw met uitgegraven vloerniveau, vierpostenspieker, 5 eikenhouten waterputten met aardewerk, botmateriaal, leren sandalen, maalstenen, benen mesheft in de vorm van een kat, gewicht in basaltlava, tubuli, fragmenten ijzeroven, delen blaaspijp, bronzen ketels,... Mogelijk betreft het een Gallo-Romeinse artisanale nederzetting ten noorden van de Mandel. Ten noorden van het bewoningsareaal bevinden zich 4 brandrestengraven. Vroege middeleeuwen: aardewerk. Bron: Goderis J. en J. Termote (1988) Roeselare (W.-Vl.): bedrijventerrein Haven: Romeinse nederzetting, in: Archeologie 1988/2, p. 165-166.
76419	Opgraving (1987); NK: 15 meter Vroege middeleeuwen: fragmenten van gedraaid reducerend gebakken kookpotten met strakke uitstaande rand en rolstempelversiering op schouder, fragmenten met eenvoudig overgeslagen rand en versiering van ingedrukte puntenrijen Bron: Goderis, J., J. Termote 1987: Prospectie en vooronderzoek te Roeselare Bedrijventerrein Haven, in Westvlaamse Archaeologica, 3, 1, p. 29-36.
76479	Opgraving (1987); NK: 15 m Volle middeleeuwen: grijze scherven met radstempelversiering. Late middeleeuwen: bakstenen muurpand en een gedeelte van een kelder van vermoedelijk een herenhuis, kuil met aardewerk, schelpen en dierenbotten. Bron: Goderis J. 2002: Archeologische waarnemingen in de zuidstraat te Roeselare van 1986 tot 1988, in Tentoonstelling, Geo- Archeologisch Kijken, Villa Eksternest, Zilverberg, 8 september-13 oktober 2002, p. 44-55.
76480	Opgraving (2003); NK: 150 meter Late middeleeuwen: bouwkeramiek - aardewerk, protosteengoed, steengoed, reducerend gebakken grijs, oxiderend gebakken rood, majolica, witbakkend aardewerk met geel/groen glazuur, keukenporselein, kleipijpen 17de eeuw: funderingsresten brouwerij 18de eeuw: bakstenen, ronde waterput

	Bron: Goderis J. 2006: Archeologische waarneming op 't Keerhof te Roeselare, in West-Vlaamse Archeokrant, nr. 49, februari 2006, p. 5-15.
76496	Controle van werken (1987); NK: 150 meter Late middeleeuwen: Stortpakket met hierin 14de eeuwse archaeologica en een 2-tal baksteenfunderingen met slordige afwerking. - Voor precieze datering en interpretatie van deze funderingen moet nog verder onderzoek gedaan worden. - Een nivelleringslaag, die met de bouw van de nog bestaande 18de eeuwse gebouwen te associëren is, dekte het geheel af. – twintigtal munten van 1322 tot 1691 – enkele inktpotten in geglaazuurd aardewerk – rijk versierde messenheft Bron: Goderis, J. en J. Termote 1988: Stadsarcheologisch onderzoek in Roeselare, in Archaeologia Mediaevalis, 18-19/03/1988, p. 57-58. - Goderis J. en J. Termote (1987) Roeselare (W.-Vl.): stadsarcheologisch onderzoek, in: Archeologie 1987/2, p. 159.
76709	Controle van werken (2002); NK: 250 meter 20ste eeuw: - ovoïde witte gegladde ongerookte pijpenkop zonder hielmerk -volledig klein potje in grijs steengoed -onderste deel van een houten beeldje van een trommelaar in Afrikaanse stijl -verbrand en versinterd gondspoor Bron: S.n. 2003, Activiteitenverslag 2002 van de Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen, Algemene vergadering 19 maart 2003.
162339	Mechanische prospectie (2012); 15 m Onbepaald: lichtere sporen of sporen met duidelijke uitloging, vage aflijning en houtskoolspikkels. Oa. Greppel en kuilen Bron: Devroe A. & Claesen J. 2012, Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Roeselare - Izegemseardeweg, Archebo-Rapport 2012/07
211407	Mechanische prospectie (2015); NK: 15 meter Nieuwe tijd: perceelsgreppels – kuilen Onbepaald: 2 houtskoolmeilers, datering onbekend. Bron: Demoen D., Gierts I. 2016: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Roeselare - Izegemseardeweg, BAAC- Vlaanderen Rapport nr. 169, Gent.
212645	Mechanische prospectie (2016); NK: 15 meter 18e eeuw: kuilen en greppels Bron: Vanhoutte C., Bartholomieux B. 2016: Archeologische opgraving Ardoorie Boterstraat (prov. West- Vlaanderen). Basisrapport conceptversie.
215989	Mechanische prospectie (2014); NK: 15 m

	Nieuwe tijd: gracht, poel, resten van bakstenen muren, kuilen, paalkuilen. Bron: Reyns N., Bruggeman J., Cléda B. 2016: Archeologisch vooronderzoek Roeselare - Noordstraat 'Het Laere', Rapporten All-Archeo bvba 203, Temse.
--	---

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

73962	Indicator cartografie; NK: 150 meter Volle middeleeuwen: site met walgracht
73963	Indicator cartografie; NK: 150 meter Volle middeleeuwen: site met walgracht
73964	Indicator cartografie; NK: 150 meter Volle middeleeuwen: site met walgracht
73965	Indicator cartografie; NK: 150 meter Volle middeleeuwen: site met walgracht
73967	Indicator cartografie; NK: 150 meter Volle middeleeuwen: site met walgracht
73970	Indicator cartografie; NK: 150 meter Volle middeleeuwen: site met walgracht
73971	Indicator cartografie; NK: 150 meter Volle middeleeuwen: site met walgracht
73972	Indicator cartografie; NK: 150 meter Volle middeleeuwen: site met walgracht
73973	Indicator cartografie; NK: 150 meter Volle middeleeuwen: site met walgracht
73974	Indicator cartografie; NK: 150 meter Volle middeleeuwen: site met walgracht
73975	Indicator cartografie; NK: 150 meter Volle middeleeuwen: site met walgracht

Veldprospecties

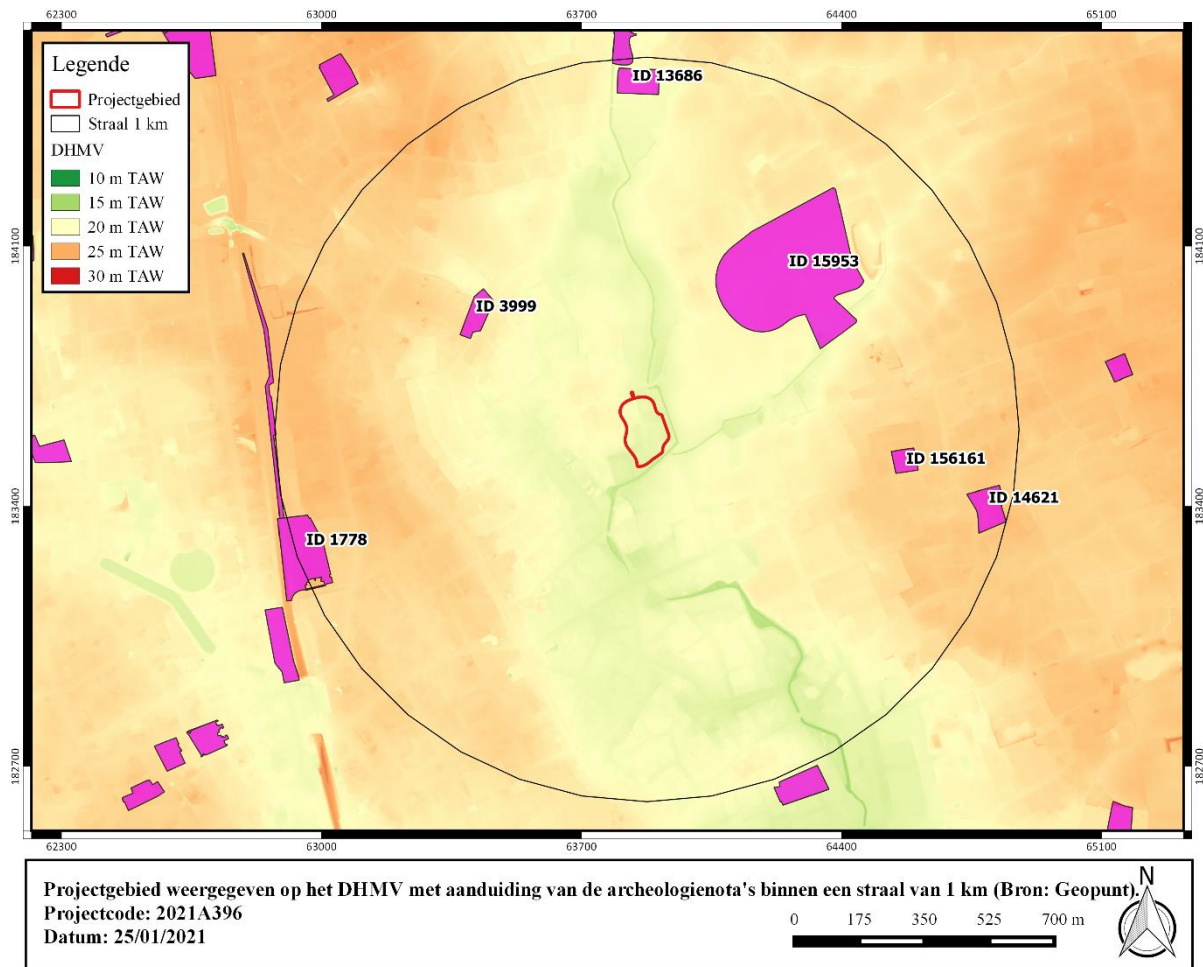
70218	Veldprospectie; NK: 150 m Mesolithicum: lithisch materiaal.
70219	Veldprospectie (1977); NK: 150 m Mesolithicum: lithisch materiaal.
70228	Controle van werken (1977), Veldprospectie; NK: 150 meter Finaal-paleolithicum: een kling
70355	Veldprospectie; NK: 150 m Romeinse tijd: aardewerk, imbrices, tegulae.
70367	Veldprospectie; NK: 150 m Mesolithicum: lithisch materiaal.
70395	Veldprospectie; NK: 150 meter Mesolithicum: lithische artefacten
70397	Veldprospectie; NK: 150 meter Mesolithicum: lithische artefacten
76420	Veldprospectie; NK: 15 m Late middeleeuwen: site met walgracht. Bron: Goderis J., J. Termote 1987: Prospectie en vooronderzoek te Roeselare Bedrijventerrein Haven, in Westvlaamse Archaeologica, 3, 1, p. 29-36.

Toevalsvondst

70540	Toevalsvondst (1899); NK: toponiem Midden-Romeinse tijd: mesheft in de vorm van een buste van Minerva, in brons (bewaard in KMKG, Brussel) Bron: Goderis, J. 1994: twee Romeinse mesheften gevonden te Roeselare, in Westvlaamse Archaeologica, 10, p. 61-69.
70541	Toevalsvondst; NK: 150 meter Romeinse tijd: fragment van een waterleiding in gebakken aarde Bron: Goeminne H. 1967-1968, West-Vlaanderen tussen Leie en Kustvlakte gedurende de Romeinse periode, onuitgegeven licentiaatsverhandeling Universiteit Gent.

Archeologienota's en nota's binnen een straal van 1 km

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het DHVV met aanduiding van de archeologienota's binnen een straal van 1 km (Bron: Geopunt).

ID	Resultaten	Advies
ID 15953 ¹	Archeologienota: bureaustudie + LBO Het landschappelijk bodemonderzoek toont aan dat de onderzoekslocatie ter hoogte van de akkers bestaat uit een vrij dikke ploeglaag van 40 à 60 cm dikte, die soms daaronder gevolgd werd door een tweede ploeglaag tot op 70 à 90 cm-mv. Onder deze bouwvoor is er eolische lichte zandleem aanwezig van het laat-weichseliaan tot vroeg-holoceen. Deze eolische afzettingen kunnen zowel sporensites als steentijdartefactensites herbergen. De diepte van de bodemingrepen (< 30 cm-mv) interfereert echter niet met het archeologisch niveau.	vrijgave
ID 13686 ²	Archeologienota: bureaustudie Geplande werken bedreigen geen archeologisch erfgoed	vrijgave

¹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/15953>

² <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/13686>

ID 3999 ³	Archeologienota: bureaustudie Op basis van enkel het bureauonderzoek kon de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt.	PIB
ID 1778 ⁴	Archeologienota: bureaustudie Duidelijk aanwijzingen voor een verstoord terrein	Vrijgave
ID 156161 ⁵	Archeologienota: bureaustudie Lage archeologische verwachting, verregaande versnippering van het bodemarchief en weinig gunstige conserveringscondities van eventueel nog onbekende resten.	Vrijgave
ID 14621 ⁶	Archeologienota: bureaustudie Op basis van enkel het bureauonderzoek kon de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt.	PIB

³ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3999>

⁴ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1778>

⁵ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/15161>

⁶ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/14621>

1.4.3.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

De oudste sporen van menselijke activiteit in het grondgebied van Roeselare dateren uit het epipaleolithicum. Deze eerste nederzettingen met woningen op palen en platforms situeren zich op de hoger gelegen zandruggronden aan de Mandel. De pre-stedelijke kern zou ontstaan zijn aan het kruispunt van de Romeinse diverticula Bavai-Aardenburg en Doornik-Oudenburg. De stad ontwikkelt zich geleidelijk van een Romeinse villa over een vicus naar een kleine stedelijke kern. De eerste vermelding is als *Roslar* in 822 in een oorkonde waarin Lodewijk de Vrome het gebied schenkt aan de Sint-Pietersabdij. In 957 krijgt Roeselare reeds een wekelijkse markt.

De heerlijkheid Roeselare bestaat uit het zogenaamde ‘Roeselare-Binnen’ en ‘Roeselare-buiten’ en is verdeeld in 23 heerlijkheden. In de late middeleeuwen fungeert Roeselare als een centrum van weefnijverheid, doch aan het eind van de 15de eeuw is er een recessie omwille van de concurrentie van omringende steden. Vanaf de 16de eeuw is er een geleidelijke reconversie naar de linnennijverheid die zich verder zal ontwikkelen gedurende de relatief rustige periode onder Albrecht en Isabella (1598-1621). De economische heropleving komt tot een eind ten gevolge van de Frans-Spaanse oorlogen.

De Oostenrijkse periode luidt een periode van relatieve welvaart in. In 1751-1754 wordt de steenweg Brugge-Roeselare-Menen-Rijsel aangelegd, en de Franse aanwezigheid drijft de linnenproductie de hoogte in. De linnenweverij kan in de 19de eeuw echter niet concurreren met de mechanisch gesponnen garen uit Engeland, wat resulteert in nieuwe infrastructuurwerken en de uitbouw van transportmogelijkheden. In de tweede helft van de 19de eeuw worden verschillende spoorwegen aangelegd. De doorgedreven mechanisering en de bouw van fabrieken leidt tot een aanzienlijke demografische groei en een stadsuitbreiding.

In oktober 1914 woedden gevechten langs de oostelijke stadzijde, het kanaal en in de Aardappelhoek, waarbij ca. 150 gebouwen in as worden gelegd. Roeselare zal zich gedurende WO I in het Duitse ‘Etappengebiet’ bevinden met aan de westelijke stadsgrens de ‘Flanderstellung’. De stad ontwikkelt zich tot een knooppunt van het Duitse militaire transport. Vanaf juli 1917 is er een toename van Britse bombardementen met veel verwoestingen tot gevolg. Vanaf 7 januari 1918 is er een aanleg van Duitse verdedigingswerken in het oostelijke stadsdeel; in september 1918, plaatsen zij twee verdragende kannonnen op het oefenplein bij de Spanjemolen. Gezien de nabije ligging van het projectgebied bij het station is het niet ondenkbaar dat er ter hoogte van het onderzoeksterrein schermutselingen hebben plaatsgevonden. Gedurende WO II kent de stad Roeselare weinig schade.

Het betoelagen van de woningbouw na W.O. II stimuleert het bouwen van sociale woonwijken in nieuwe gebieden rondom de stad.⁷

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Roeselare [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120731> (geraadpleegd op 30 juni 2017).

1.4.3.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

Binnen de projectgrenzen ligt de hoeve ‘de Blauwe Toren’. De naam zou verwijzen naar het leien dak van het huis en de toren. De oudste vermelding van deze omwalde hoeve gelegen aan de Krommebeek is in een wezenboek van 1546.

De eerste gekende cartografische weergave van de hoeve is op de Ferrariskaart. De Ferrariskaart geeft een vrij groot omwald complex weer waarbinnen zich 3 gebouwen situeren. rondom het zuidelijk gebouw is tevens een U-vormige gracht weergegeven. Het omwald areaal is met bomen, begroeid. De waterhoudende gracht staat aan de westzijde in rechtstreekse verbinding met de Krommebeek. Een smalle inrijlaan verbindt het complex met de Beverseardeweg, waarvan het verloop al duidelijk te zien is.

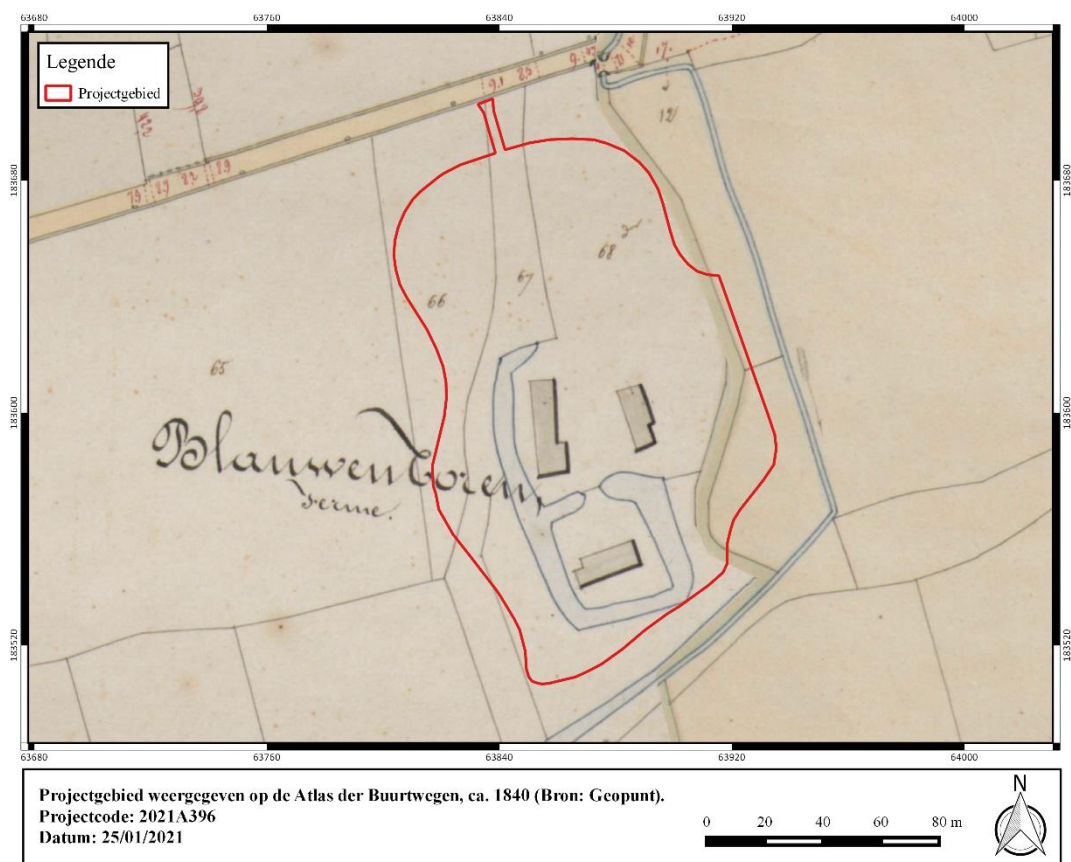
Op de 19^e-eeuwse kaarten situeert het complex zich ten oosten van de Krommebeek. Het is niet duidelijk of de waterloop verlegd is, of dat dit verschil te wijten is aan een onnauwkeurigheid op de Ferrariskaart. Op de 19e-eeuwse kaarten is duidelijk de deels bewaarde achtvormige omgrachting met opperhof-neerhof structuur waar te nemen. Op het opperhof situeert zich één rechthoekig gebouw, op het neerhof zijn 2 gebouwen aanwezig. Op de loopgravenkaart van 1917 is eenzelfde beeld waar te nemen. De gracht is nog deels aanwezig. De kaart geeft geen defensieve structuren weer binnen de projectgrenzen.

In 1921 werd de hoeve heropgebouwd naar ontwerpen van aannemer C. Vermandere, die de hoeve heropbouwde volgens de regionale hoevestijl. In 1925 werd een chicorei-ast gerealiseerd. Op heden bestaat de hoeve uit een geheel van lage bestanddelen in U-vorm rondom een begrint en begraasd erf. Ten noorden is het erf bereikbaar via een toegangspoort tussen bakstenen pijlers. De aanwezige bebouwing betreft een woonhuis, een stal ten oosten en een schuur met ast ten westen.

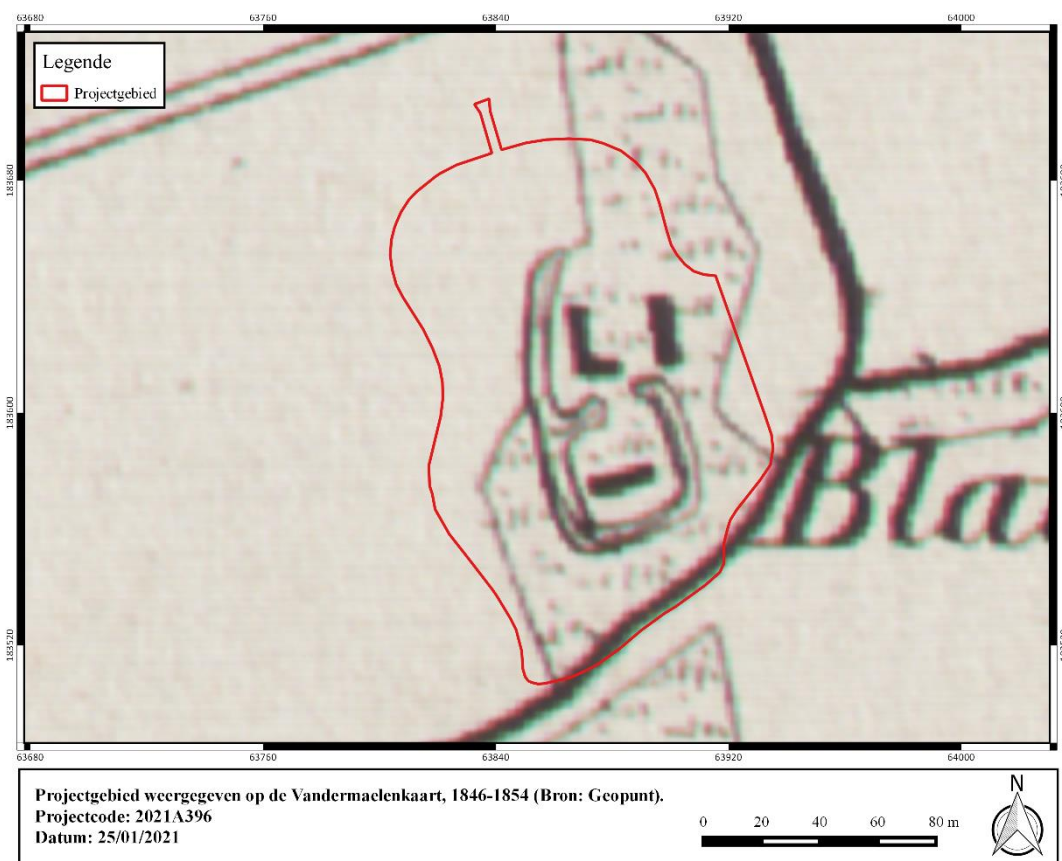

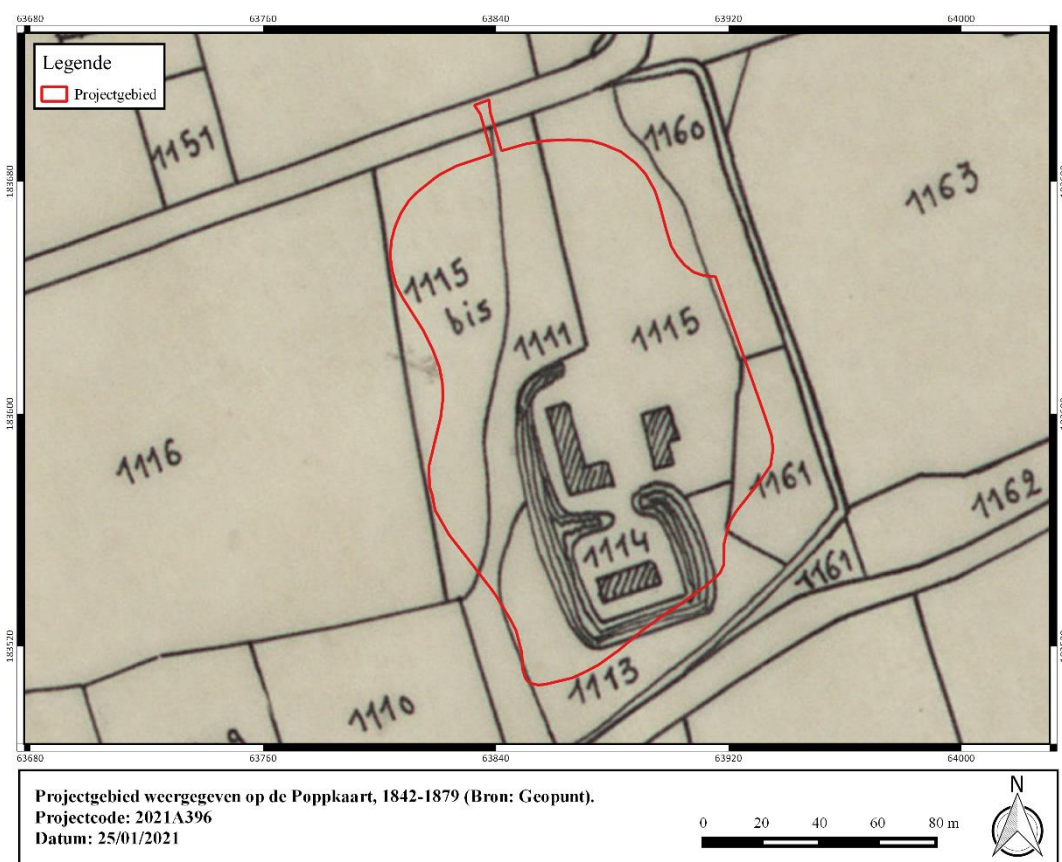
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

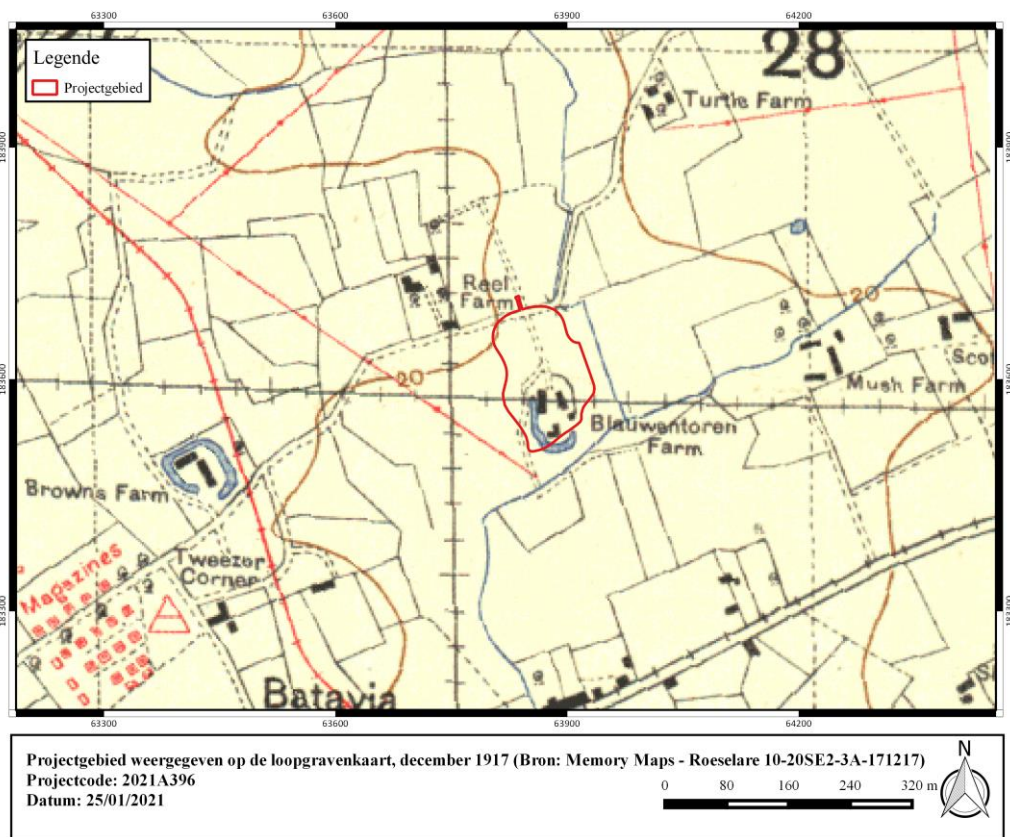

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

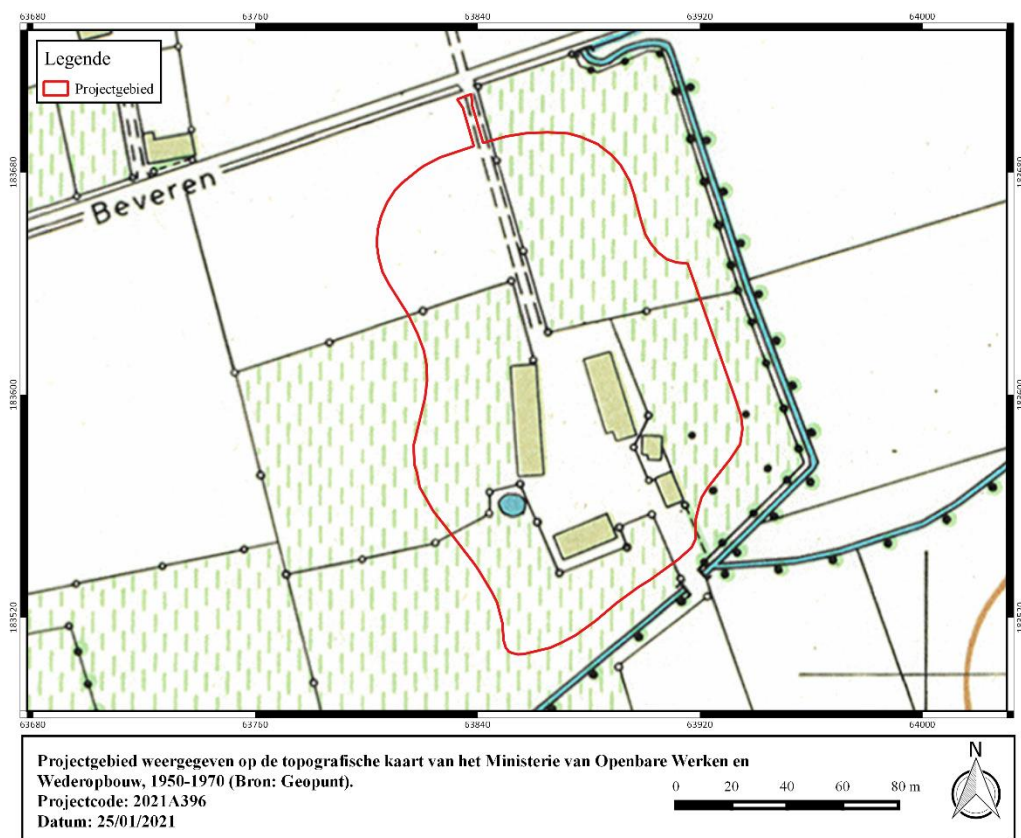

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

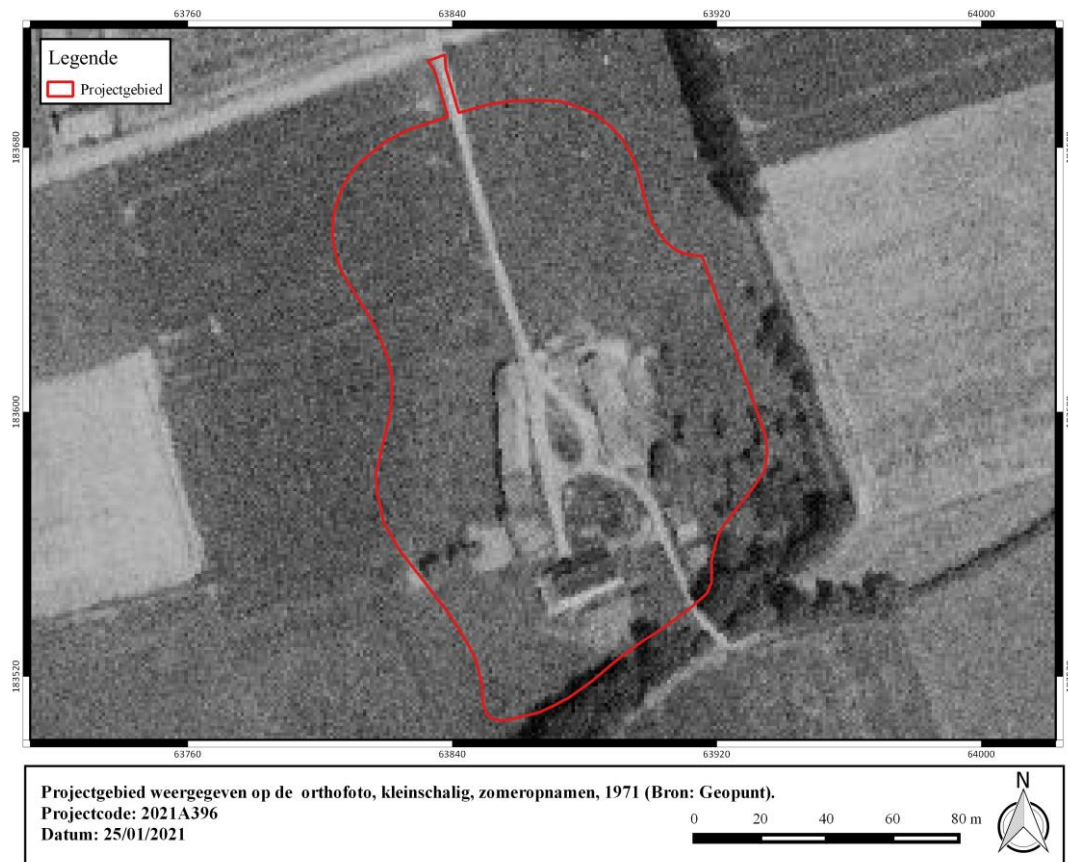
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de loopgravenkaart, december 1917 (Bron: Memory Maps - Roeselare 10-20SE2-3A-171217).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).

1.4.3.4 Huidige gebruik en verstoringen

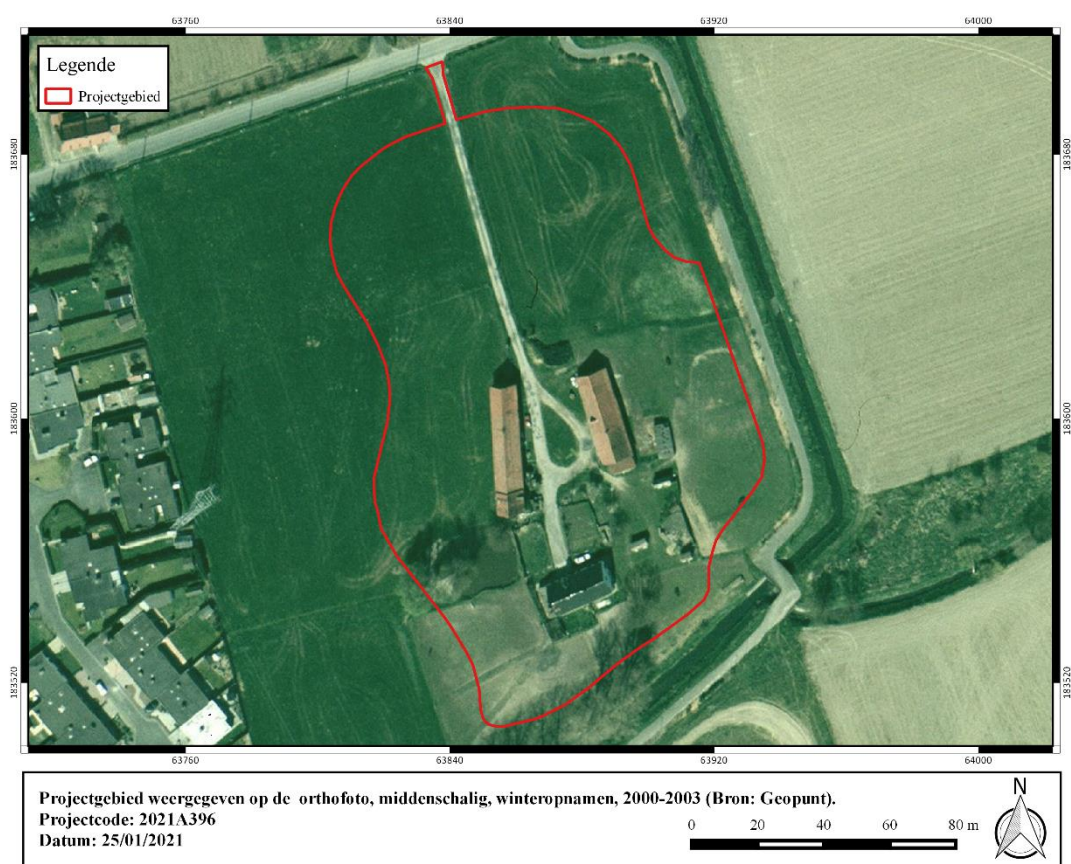
De orthofotosequentie geeft een zeer beperkte evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Reeds op de oudste luchtopname is de huidige toestand waar te nemen.

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

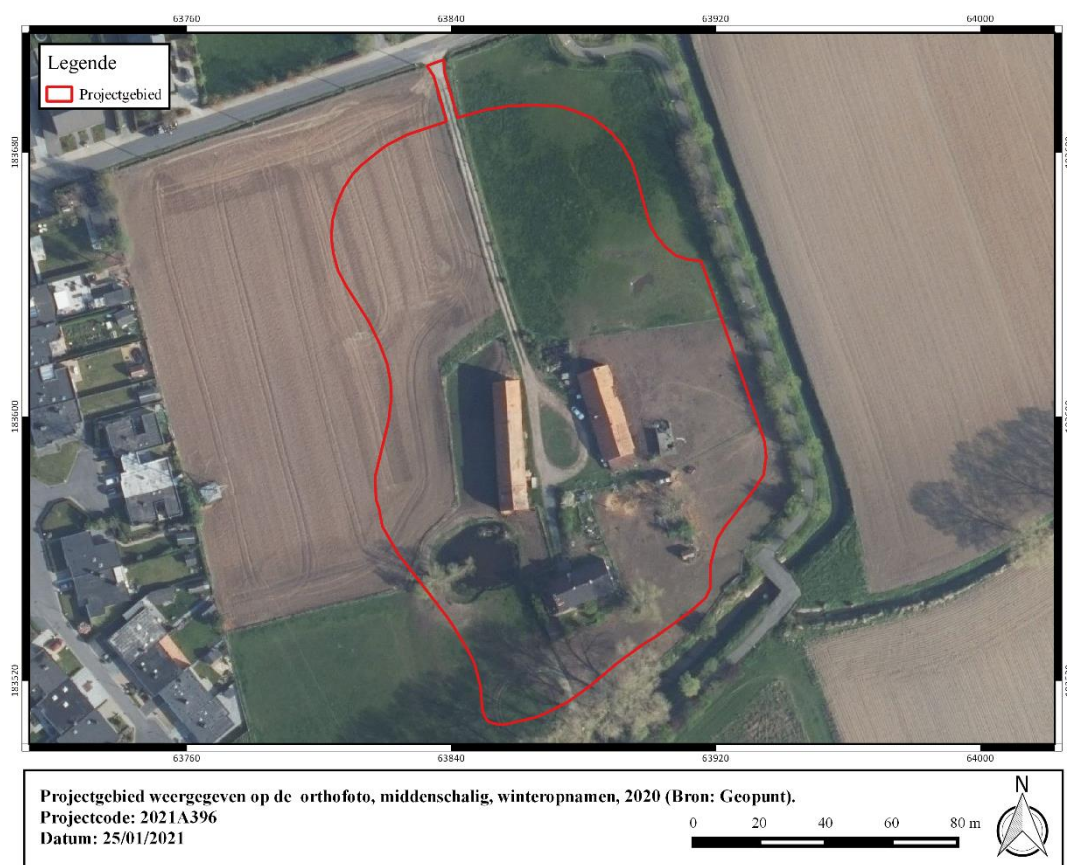
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De initiatiefnemer plant de sloop van een bestaand bijgebouw en de realisatie van een nieuwbouw, aanleg van verharding, nutsleidingen, een zwembad en tuinaanleg op de terreinen van hoeve 'Blauwe Toren' aan de Beverseardeweg te Roeselare. Het volledige domein is ca. 1,65 ha groot. De geplande nieuwbouw (ca. 300 m²) valt quasi integraal samen met het te slopen gebouw. De gecombineerde oppervlakte van de geplande ingrepen, exclusief de buitenaanleg, bedraagt ca. 1678 m².

Het onderzoeksgebied bevindt zich op de overgang van de zuidelijke flank van de rug van Hooglede in het noorden en de vallei van de Mandel in het zuiden. Langs de zuid- en oostzijde van het onderzoeksgebied stroomt de Krommebeek. Tegen de zuidoostelijke hoek stroomt de Uitenhovebeek in de Krommebeek om zo in zuidelijke richting af te wateren richting de Mandel. Het terrein helt af in zuidoostelijke richting. Op het DHMV is te zien dat de noordwestelijke hoek van het terrein zich merkbaar hoger bevindt, mogelijk is het verval het gevolg van menselijk ingrijpen. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een profieltype weer waarbij de top kan bestaan uit fluviatiele afzettingen van het Holoceen. Dit wordt enigszins tegengesproken door de gegevens van de bodemkaart waarbij ter hoogte van het onderzoeksgebied een matig droge, lichte zandleembodem wordt aangeduid hetgeen doet vermoeden dat het aanwezige sediment hoofdzakelijk eolisch is afgezet. De bodemkaart geeft wel aan dat een deel van het oorspronkelijke bodemprofiel kan gehomogeniseerd zijn door landbouwactiviteiten. De locatie, op drogere gronden nabij een systeem van kleinere beekvalleien moet een beduidende aantrekkingskracht hebben gehad op rondtrekkende groepen jager-verzamelaars in de omgeving omdat er optimaal geprofiteerd kan worden van overlappende biotopen. Ook voor vroege landbouwers moeten de vruchtbare en relatief makkelijk bewerkbare gronden gunstig geweest zijn.

Op de cartografische bronnen is te zien dat het terrein reeds sinds de 18e eeuw is bewoond. Op de Ferrariskaart is binnen de grenzen van het onderzoeksgebied een rechthoekige omgrachting afgebeeld met daarbinnen een half omgracht wooneiland en twee bijkomende gebouwen. Op de 19e-eeuwse bronnen is deze situatie nog steeds herkenbaar en krijgt de hoeve de naam 'Blauwe Toren'. Ook op een loopgravenkaart van 1917 is de halfcirkelvormige omgrachting en bebouwing nog weergegeven. In 1921 werd de hoeve heropgebouwd naar ontwerpen van aannemer C. Vermandere, die de hoeve heropbouwde volgens de regionale hoevestijl. In 1925 werd een chicorei-ast gerealiseerd. De gracht is niet langer afgebeeld op de kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw. Binnen de orthofotosequentie is weinig tot geen evolutie te zien. Op het oudste luchtbeeld is de huidige situatie herkenbaar. Het omliggende terrein is afwisselend in gebruik als akker- en grasland.

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn een ruim aantal vindplaatsen en indicatoren opgenomen in de CAI. Een groot deel hiervan betreft waarnemingen bij werfcontroles die werden gemeld door de Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen. De meerderheid van deze vindplaatsen bevinden zich op de randen van het terras langs de Mandel. De waarnemingen wijzen op bewoning en artisanale activiteiten tijdens de Romeinse periode en bewoning in de (vroege) middeleeuwen. Bij werken aan het bedrijventerrein Haven de Pilders werden naast resten van Romeinse houtbouw en metaalbewerking eveneens artefacten gerecupereerd die te plaatsen zijn in het mesolithicum. Recentere proefsleuvenonderzoeken brachten voornamelijk resten van laatmiddeleeuwse en vroegmoderne landindeling aan het licht.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat in hoofdzaak uit bodemsporen die in

verband gebracht kunnen worden met de historisch gekarteerde hoeve. Vanwege de aanwezige infrastructuur en gedocumenteerde grachtlichamen rondom de hoeve wordt de kans op kenniswinst bij verder onderzoek in functie van artefactensites als te beperkt beschouwd. Normaliter zou de meest geschikte onderzoeksmethode met betrekking tot deze verwachting een proefsleuvenonderzoek zijn. Vanwege het gefragmenteerde karakter van de geplande ingrepen is dit echter praktisch niet uitvoerbaar. Daarom wordt een actieve werfbegeleiding als meest geschikte onderzoeksmethode beschouwd.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

NGI Cartesius

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

